

УДК 339.542.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2224-6282/149-7>**Пашенко Б. В.**

Київський національний торговельно-економічний університет

Pashchenko B.

Kyiv National University of Trade and Economics

ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ОРГАНІЧНОЮ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЮ ПРОДУКЦІЄЮ МІЖ США ТА ПІВДЕННОЮ КОРЕЄЮ

У статті здійснено аналіз стану та тенденцій розвитку двосторонніх торговельних відносин між США та Республікою Корея на одному із стрімко зростаючих сегментів світового ринку. Метою дослідження стало розкриття новітніх тенденцій розвитку міжнародної торгівлі органічною агропродовольчою продукцією між країнами та ідентифікація інституційних важелів, що впливають на її перебіг. Визначено, що стрімкий розвиток світового ринку органічної агропродовольчої продукції зумовлений групою детермінант, що напряму стосуються глобальних попиту (високі стандарти споживання, вмотивованість екологічними, медичними та маркетинговими чинниками) та пропозиції (ресурсний потенціал, відносно невисокий фінансовий та технологічний поріг входження на ринок, високий рівень рентабельності діяльності), а також інституційними важелями функціонування окресленого ринку (міжнародними та національними). Обґрунтовано, що вагомою передумовою для забезпечення експансії американського малого та середнього бізнесу на міжнародні ринки в сегменті органічної агропродовольчої продукції стала потужна дипломатична та політична активність уряду США щодо запровадження двосторонніх торговельних угод з розвиненими країнами Азії і Європейського союзу, зокрема у частині уніфікації стандартизаційних та сертифікаційних норм і створення у такий спосіб правового поля для визнання правомірними внутрішніх сертифікатів і норм підписанта угоди (США) на території іншого члена торговельної угоди. Визначено, що посилення позицій одного із торговельних партнерів у взаємній торгівлі, як засвідчило ознайомлення із досвідом співпраці між двома країнами, досягається за умов стратегічної гнучкої адаптації уряду країни-партнера до глобальних політичних викликів та дисбалансів, у випадку із корейською державою мова йде про виважені рішення її керівництва щодо поглиблення стратегічного партнерства із США на тлі загострення економічного протистояння в сфері міжнародної торгівлі між ними та КНР. Практична значимість дослідження полягає у поглибленні теоретичних засад щодо рівня обґрунтованості системи прийняття управлінських рішень на макро- та мікрорівнях у сфері зовнішньої торгівлі органічною продукцією України з огляду глобальних екологічних викликів та новітніх трендів міжнародного торговельно-економічного суперництва. Перспективи подальших досліджень визначено у площині проблематики регуляторних інструментів у сфері міжнародної торгівлі органічною агропродовольчою продукцією з огляду потенційних ризиків їх застосування в якості новітньої непротекціоністської «зброї» багатих країн (США, країни ЄС, Японія тощо) щодо країн-конкурентів, у тому числі України.

Ключові слова: США; Республіка Корея; міжнародна торгівля; органічна агропродовольча продукція; торговельні угоди.

DETERMINANTS OF THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL TRADE IN AGRI-FOOD PRODUCTS BETWEEN THE US AND SOUTH KOREA

The status and trends of bilateral trade relations between the US and the Republic of Korea in one of the fastest growing segments of the world market have been analyzed in the article. The purpose of the study was to uncover the latest trends in the development of international trade in organic agro-food products between countries and to identify the institutional levers that affect its course. It is determined that the rapid development of the world market of organic agro-food products is caused by a group of determinants directly related to global demand (high standards of consumption, motivation by environmental, medical and marketing factors) and supply (resource potential, relatively low financial input and technological market). profitability), as well as institutional levers of functioning of the designated market (international and national). It is substantiated that strong diplomatic and political activity of the US Government to implement bilateral trade agreements with developed countries of Asia and the European Union, including certification in the standards of normalization, became a significant prerequisite for ensuring the expansion of the American small and medium business in the international markets in the organic agro-food segment. and thus creating a legal framework for the recognition of the internal certificates and standards of the signatory of the agreement (USA) on the territory of another member of the trade agreement. It is determined that the strengthening of the position of one of the trading partners in mutual trade, as evidenced by the experience of cooperation between the two countries, is achieved under the conditions of strategic adaptation of the government of the partner country to global political challenges and imbalances, in the case of the Korean state its leadership on deepening its strategic partnership with the United States amid escalating economic confrontation in international trade between them and China. The practical significance of the study is to deepen the theoretical foundations of the level of validity of the decision-making system at the macro and micro levels in the field of foreign trade in organic products of Ukraine in view of global environmental challenges and the latest trends in international trade and economic competition. The prospects for further research are defined in the area of regulatory instruments in the field of international trade in organic agro-food products with regard to the potential risks of their use as the latest non-protectionist "weapons" by rich countries (USA, EU, Japan, etc.) in relation to competing countries, including Ukraine

Keywords: USA; Republic of Korea; international trade; organic agri-food products; trade agreements.

JEL Classification: F14, O51, O53, Q17

Актуальність. Світовий ринок органічної агропродовольчої продукції і його інституційне становлення є об'єктом посиленого інтересу з боку підприємств – виробників, як поле реалізації власних конкурентних стратегій, так і з боку урядів країн, як можливий драйвер розвитку національних економік. З одного боку, стрімке зростання відносно нового сегменту агропродовольчого ринку і підвищення попиту, вмотивоване екологічними, медичними та маркетинговими чинниками впливу на вподобання споживача, а з іншого боку – відносно невисокий фінансовий та технологічний поріг входження на ринок зумовлюють зацікавленість як у великих гравців світового ринку, так і в дрібних сільськогосподарських виробників. Перешкодою на цьому етапі вочевидь є інституційна неоднорідність внутрішніх ринків країн та інтеграційних об'єднань, що є активними учасниками світового ринку агропродовольчої продукції. Зокрема мова йде про відмінності у застосуванні сертифікаційних, митних та торговельних умов доступу на ринок та реалізації на ньому зазначеної продукції.

Наразі малий бізнес США є одним із найбільш активних в сегменті світового ринку органічної продукції, він демонструє безпрецедентно стрімку експансію на зовнішні ринки, спираючись на цілий комплекс передумов інституційного, економічного, інформаційно-комунікаційного тощо характеру. З огляду на це, досвід використання потенціалу національного малого і середнього підприємництва у розрізі його зовнішньоекономічної діяльності на перспективному ринку і зумовлює інтерес до даного питання як у середовищі науковців, так і практиків. Зростання зацікавленості в успішних регуляторних практиках відповідного спрямування особливо є актуальним як для урядів країн, що вже залучені до міжнародного обміну органічною агропродовольчою продукцією, так і держав, що лише розглядають таку можливість та перспективи. Успішний досвід використання інституційних важелів у частині уніфікації сертифікаційних і стандартизаційних норм і заходів та укладання різноманітних торговельних угод в розрізі двосторонніх торговельно-економічних відносин між країнами потребує детального аналізу, зокрема в контексті інтеграції національної української економіки у світовий ринок органічної агропродовольчої продукції. З огляду на зазначене, розкриття тенденцій та детермінант розвитку взаємної торгівлі між впливовими гравцями світового ринку агропродовольчої продукції, а саме США та Південної Кореї, є актуальним та містить значний практичний потенціал для національної системи регулювання та розвитку експортного потенціалу сфери АПК.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематику та чинники розвитку міжнародної торгівлі органічною агропромисловою продукцією США з іншими країнами світу у своїх публікаціях досліджували Л. Оберхольцер, С. Дімітрі, зокрема йдеться про детермінанти розвитку внутрішнього ринку та зростання імпорту органічної агропродовольчої продукції [1]. Увагу щодо ролі торговельних угод між США та іншими країнами задля розвитку експорту агропродовольчої органічної продукції приділено в низці праць американських вчених у галузі аграрної економіки І. Демко та Е. Джаєніке [2]. Серед українських вчених секторальні та геопросторові пріоритети двосторонніх

торговельних відносин не знайшла належного розкриття, разом з тим у цілій низці праць Овчаренко А. [3], Михайленко О. [4] приділено увагу передумовам та чинникам впливу на розвиток світового ринку органічної агропродовольчої продукції. Віддаючи належне окресленим науковим розвідкам, вважаємо за необхідне посилити саме геопросторовий вектор дослідження зазначеного ринку на прикладі взаємної торгівлі між впливовими операторами ринку та ідентифікувати детермінанти його розвитку із урахуванням загальносвітових та національних тенденцій.

Метою статті є розкриття новітніх тенденцій розвитку міжнародної торгівлі органічною агропродовольчою продукцією між США та Південною Кореєю та ідентифікація інституційних важелів, що впливають на її перебіг.

Виклад основних результатів дослідження. За останні роки світовий ринок органічної агропродовольчої продукції демонструє досить високі темпи зростання. Зокрема, за 15 років його вартісний обсяг зріс в 4 рази в абсолютному значенні і за підсумками 2018 року перейшов відмітку в 100 млрд. дол. США у споживчих цінах [5]. Відносний же темп приросту ринку органічної агропродовольчої продукції за попередній 2017 рік склав близько 10% [6], в порівнянні з середньорічним показником зростання традиційного агропродовольчого ринку – 2,75% [7, с. 12]. В споживчому сенсі однозначним лідером за показником загального обсягу є Сполучені Штати Америки (за обсягами виробничих потужностей органічного сільського господарства країна займає 3 місце), тоді ж як за площами зайнятих земель – близько 35% виробництва зосереджено в країнах Азії та Латинської Америки [8]. Таке динамічне зростання попиту зумовлює активний обмін ресурсами, а відтак – розвиток міжнародної торгівлі. Споживчий попит і частка внутрішнього споживання продукції органічного агропромислового виробництва в країні прямо пропорційно залежить від рівню її економічного розвитку.

Ще одним свідченням зростання ролі органічної сільськогосподарської продукції є її інвестиційна привабливість. До прикладу у 2016 р. відома французька компанія Danone придбала компанію Whitewave Foods, одну з найбільших виробників органічних продуктів у Північній Америці, за 12,5 млрд дол. США [9]. Аналогічно, в наступному році, найбільший торговий інтернет-майданчик світу Amazon.com придбав провідну роздрібну торговельну компанію англійського простору Whole Foods Market за 13 млрд. дол. США [10].

Не останню роль в міжнародній торгівлі органічною агропромисловою продукцією між США та такими країнами як Канада, Південна Корея, Тайвань, Японія, Швейцарія та країнами Європейського союзу відіграють спеціальні торговельні угоди, які регламентують юридичні аспекти торгівлі органічними продуктами, спрощуючи систему стандартизації та сертифікації, зокрема визнаючи дійсною та прийнятною систему стандартизації та сертифікації всіх учасників угоди на територіях їх країн. На нашу думку, саме ці угоди, ініційовані США, стали основним каталізатором розвитку міжнародної торгівлі органічною агропродовольчою продукцією, а саме значно спростили юридичний і фінансовий бар'єри входження на ринки розвинених країн-підписантів угод.

У США органічна продукція зазначена у 9 Розділах кодів зовнішньоекономічної діяльності (Harmonized Tarriff Schedule of the United States) [11] та позначена, як «certified organic». Під поняттям «certified organic», мається на увазі органічна продукція, яка сертифікована за органічними стандартами США, Канади, ЄС, Кореї, Японії, Швейцарії. Тобто, система державної статистики США враховує органічну продукцію імпортовану з Канади, ЄС, Кореї, Японії, Швейцарії і навпаки.

Феномен вищезгаданих торговельних угод полягає в тому, що фермер з США як третій в світі за об'ємом виробник органічної агропромислової продукції, отримав унікальну можливість експортувати свою продукцію на дуже специфічні за характером споживацьких смаків, з високим попитом та купівельною спроможністю ринки Кореї (Південної Кореї) та Японії без багатовітних процедур сертифікації.

Згідно урядового звіту за 2017 рік, Південна Корея імпортувала органічної агропромислової продукції на загальну суму понад 140 млн. дол. США (згідно умов поставки CIF), що на 8,2% вище ніж минулорічний показник. При цьому частка імпортованої продукції з США становить близько 18,6%, або ж 26 млн. дол. США відповідно, що робить Сполучені Штати найбільшим імпортером органічної продукції. Що цікаво, показники логістичних даних, зокрема натуральний об'єм імпортованої продукції дещо різняться – США займає 3 місце (10% загального об'єму імпорту) після Перу та Туреччини, які імпортують свіжі фрукти та овочі [12].

Основною причиною і детермінантою розвитку стрибкоподібного зростання американського органічного імпорту в 2015 році і наступних роках агропромислової продукції до показника 30 млн. дол. США, на нашу думку, є торговельна угода про рівність сертифікацій і маркувань, підписана в 2014 році урядами обох країн. В результаті, американська органічна агропромислова продукція, перетинаючи митний кордон Південної Кореї не потребувала додаткової сертифікації, як саме органічна, якщо відповідна сертифікація була здійснена на території країни – виробника. Аналогічну торговельну домовленість в 2014 році було підписано

з країнами Європейського Союзу, а пізніше – з Австралією та Японією. Таким чином п'ятірка найбільших імпортерів органічної агропромислової продукції, з огляду на вартість імпортованої продукції в 2017 році виглядала так: США – 26 млн. дол. США, Німеччина – 21 млн. дол. США, Польща – 18,1 млн. дол. США, Перу – 11,8 млн. дол. США, Туреччина – 7,1 млн. дол. США [12].

Органічна агропромислова продукція з США, зокрема сухофрукти, сири, фруктові соки, соєві боби, пшениця, горіхи та дитяча їжа здобули своїх стійких прихильників на корейському ринку, навіть попри економічний спад, що супроводжує економіку Південної Кореї останні роки і пов'язану з цим загрозу перетікання споживацьких симпатій до більш дешевих аналогів китайського неорганічного імпорту.

Цілком важливим, на наше переконання, є питання щодо макроекономічних ефектів лібералізації доступу компаній-нерезидентів у особі підприємств США на корейський ринок. Адже це напряму стосується питань доходів аграріїв, динаміки безробіття у сфері АПК, врешті продовольчої безпеки. Ознайомлення із емпіричними даними та національною статистикою республіки Корея окресленого періоду засвідчило наступне. Щодо внутрішнього виробництва органічної агропромислової продукції – зняття протекціоністських бар'єрів не вплинуло значно на частку ринку місцевих виробників, що складає 90% від всього обсягу агропромислової продукції, включаючи власне органічну продукцію. Це зумовлено низкою обставин: по-перше, спеціалізація внутрішнього виробництва переважно сировинна – йдеться про сильні позиції на ринку сирого м'яса та зернових культур, а по-друге, має місце урядова підтримка даного типу господарств. В динаміці, на частку ринку внутрішнього виробника, як показали останні роки, можуть несуттєво впливати природні катаклізми та інфекційні захворювання тварин, а відкриття рівних можливостей імпорту для виробників з розвинених країн дозволяє нівелювати ризики, пов'язані з такого виду обставинами, саморегулюючи ринок (не йдеться про масштабні загрози продовольчій безпеці, адже загалом корейський ринок органічної агропромислової продукції складає близько 1% від загального продо-

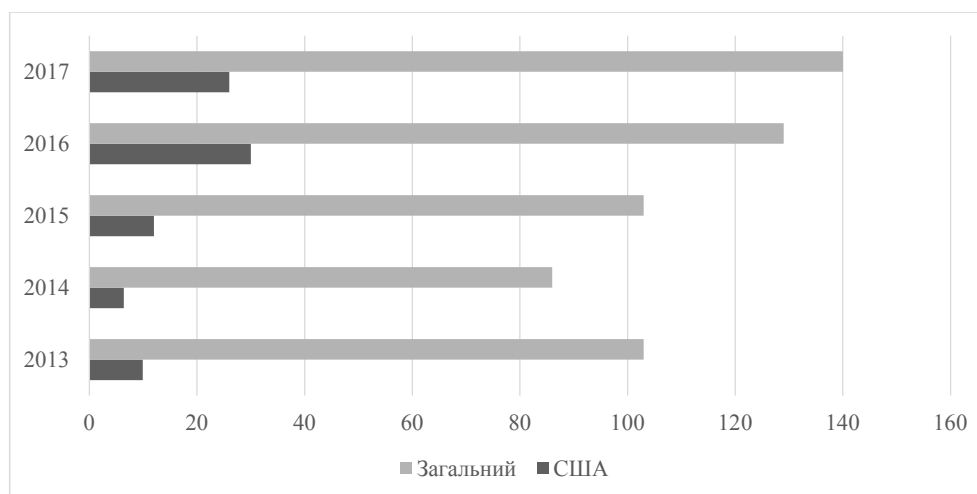

Рис. 1. Динаміка загального імпорту органічної продукції та імпорту з США до Південної Кореї 2013-2017 рр., млн. дол. США

Джерело: [12]

вольчого ринку країни). Ще один з факторів зростання імпорту з США – відкриття більшої кількості господарств органічного типу виробництва в Кореї (738 господарств в 2018 році проти 650 господарств 2015 році) [12], що імпортують з Сполучених Штатів органічну сировину та інгредієнти, виготовляючи з них кінцевий продукт, адже згідно припису Міністерства продовольчої та фармацевтичної безпеки Кореї, органічними можуть вважатись продукти на що на 95% складаються з органічної сировини.

Не варто оминати увагою ще одну вагому детермінанту розвитку торговельних відносин щодо обміну органічною агропромисловою продукцією між США та Пд. Кореєю є зовнішньополітичний чинник – торговельна війна США з Китаєм, зокрема 24 вересня 2018 року США запровадили нові спецмита на імпорт китайських товарів. Принагідно, в той самий день була підписана двостороння торговельна угода про вільну торгівлю між Південною Кореєю та США, яку президент останньої країни назвав «новою віхою торгівлі між двома країнами» [13].

Висновки. Таким чином розкриття тенденцій та умов розвитку торговельно-економічних відносин між США та Південною Кореєю у сфері торгівлі органічною агропродовольчою продукцією дозволяє вийти на низку висновків та узагальнень:

– стрімкий розвиток світового ринку органічною агропродовольчою продукцією зумовлений групою детермінант, що напруму стосуються глобальних

попиту та пропозиції, а також інституційних важелів функціонування окресленого ринку;

– вагомою передумовою для забезпечення експансії американського малого та середнього бізнесу на міжнародні ринки в сегменті органічної агропродовольчої продукції є потужна дипломатична та політична активність уряду США щодо запровадження двосторонніх торговельних угод з розвиненими країнами Азії і Європейського союзу, зокрема у частині уніфікації стандартів та сертифікаційних норм і створення у такий спосіб правового поля для визнання правомірними внутрішніх сертифікатів і норм підписанта угоди на території іншого члена торговельної угоди;

– посилення позицій одного із торговельних партнерів у взаємній торгівлі, як засвідчує досвід співпраці між двома країнами, досягається за умов гнучкої адаптації уряду країни-партнера до геополітичних викликів та дисбалансів, у випадку із корейською державою мова йде про вважені рішення її керівництва щодо поглиблення стратегічного партнерства із США на тлі загострення економічного протистояння в сфері міжнародної торгівлі між ними та КНР.

Перспективи подальших досліджень стосуються проблематики регуляторних інструментів у сфері міжнародної торгівлі органічною агропродовольчою продукцією з огляду потенційних ризиків їх застосування в якості новітньої непротекціоністської «зброї» багатих країн (США, країни ЄС, Японія тощо) щодо країн-конкурентів, у тому числі України.

Список використаних джерел:

1. Carolyn Dimitri Lydia Oberholtzer Andy Pressman. "Urban agriculture: connecting producers with consumers". – *British Food Journal*. – Vol. 118, Iss. 3, pp. 603-617. – Режим доступу: <https://www.researchgate.net/deref/http%3A%2F%2Fdx.doi.org%2F10.1108%2FBJFJ-06-2015-0200>
2. Iryna Demko, Edward C Jaenicke. Impact of European Union – U.S. Organic Equivalency Arrangement on U.S. Exports. – *Applied Economic Perspectives and Policy*. – Volume 40, Issue 3. – September 2018. – P. 482–501. – Режим доступу: <https://doi.org/10.1093/aep/pxp048>
3. Овчаренко А. С. Розвиток глобального органічного продовольчого ринку в постіндустріальному суспільстві: досвід США. Глобальні та національні проблеми економіки (*Index Copernicus*). 2017. № 16. С. 68–73. URL: <http://globalnational.in.ua/issue-16-2017>
4. Михайленко О. Г. Аналіз розвитку міжнародної торгівлі органічними сільськогосподарськими товарами / О. Г. Михайленко // *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. – 2017. – Т. 22, Вип. 5. – С. 33-38. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2017_22_5_8
5. The Global Market For Organic Food & Drink: Trends & Future Outlook. – Режим доступу: <https://www.ecovaint.com/global-organic-food-market-trends-outlook/>
6. Organic food product exports up 39% at \$515 million in 2017-18. – Режим доступу: <https://www.thehindubusinessline.com/economy/agri-business/organic-food-product-exports-up-39-at-515-million-in-2017-18/article25297312.ece>
7. Карасьова Н. А. Світовий агропродовольчий ринок: глобальні та макроекономічні тенденції / Н. А. Карасьова // *Продуктивність агропромислового виробництва. економічні науки*. – 2014. – Вип. 26. – С. 10-18. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pav_2014_26_4
8. H. Willer, J. Lernoud, L. Kilcher. The world of organic agriculture: Presentations from the session at the Biofach congress 2018. – *Statistics and emerging trends*.
9. Financial Times (2016). "Danone agrees \$12.5bn deal for health-focused WhiteWave Foods", available at: <https://www.ft.com/content/9ab78f12-43db-11e69b66-0712b3873ae1> (accessed on March 1, 2018).
10. Амазон знижує ціни на органік / *Журнал ORGANIC UA*. – № 06–08 (41)' 2017. – 2017. – С. 40–44.
11. Harmonized Tariff Schedule (2019 HTS Revision 15. – Режим доступу: <https://hts.usitc.gov/current>
12. Imported Food Inspection Annual Report 2014-2018, Korea Ministry of Food & Drug Safety (MFDS). – Режим доступу: www.mfds.go.kr
13. Кореньська С. США та Південна Корея підписали нову торговельну угоду. – Режим доступу: <https://p.dw.com/p/35Quh>

References:

1. Carolyn Dimitri & Lydia Oberholtzer & Andy Pressman (2016) Urban agriculture: connecting producers with consumers. *British Food Journal* Vol. 118 No. 3, pp. 603-617. Retrieved from: <https://doi.org/10.1108/BJFJ-06-2015-0200>
2. Iryna Demko & Edward C Jaenicke (2018) Impact of European Union – U.S. Organic Equivalency Arrangement on U.S. Exports. – *Applied Economic Perspectives and Policy*. – Volume 40, Issue 3. – P. 482–501. Retrieved from: <https://doi.org/10.1093/aep/pxp048>

3. Ovcharenko A. S. (2017). Rozvitok global'nogo organichnogo prodovol'chogo rinku v postindustrial'nomu suspil'stvi: dosvid SSHA. Global'ni ta nacional'ni problemi ekonomiki [Developing a Global Productive Food Market in a Post-Industrial Society: Presented by the United States. Global and national problems of economy] (Index Copernicus). № 16. Pp. 68–73. Retrieved from: <http://globalnational.in.ua/issue-16-2017> [in Ukrainian].
4. Mihajlenko O. G. (2017). Analiz rozvitku mizhnarodnoї torgivli organichnimi sil'skogospodars'kimi tovarami [An Analysis of the Development of International Trade in Organic Agricultural Products]. Odessa. Bulletin of the Odessa National University. Series: Economics. Vol. 22, no. 5, p. 33-38. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2017_22_5_8 [in Ukrainian].
5. The Global Market For Organic Food & Drink: Trends & Future Outlook. Retrieved from: <https://www.ecoviaint.com/global-organic-food-market-trends-outlook/>
6. Organic food product exports up 39% at \$515 million in 2017-18. Retrieved from: <https://www.thehindubusinessline.com/economy/agri-business/organic-food-product-exports-up-39-at-515-million-in-2017-18/article25297312.ece>
7. Karas'ova N. A. (2014). Svitovij agroprodovol'chij rinok: global'ni ta makroekonomichni tendencii [Karasova NA World Agro-Food Market: Global and Macroeconomic Trends]. Productivity of agro-industrial production. economics. Vol. 26. – P. 10-18. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pav_2014_26_4 [in Ukrainian].
8. H. Willer & J. Lernoud & L. Kilcher (2018) The world of organic agriculture: Presentations from the session at the Biofach congress. – Statistics and emerging trends.
9. Financial Times (2016). “Danone agrees \$12.5bn deal for health-focused WhiteWave Foods”, available at: <https://www.ft.com/content/9ab78f12-43db-11e69b66-0712b3873ae1>
10. Amazon znizhuc cini na organik / Zhurnal ORGANIC UA [Amazon Reduces Organic / Organic Magazine UA Prices] (2017). № 06–08 (41)' 2017. P. 40–44.
11. Harmonized Tariff Schedule (2019 HTS Revision 15.) Retrieved from: <https://hts.usitc.gov/current>
12. Imported Food Inspection Annual Report 2014-2018, Korea Ministry of Food & Drug Safety (MFDS). Retrieved from: www.mfds.go.kr
13. Korenovs'ka S. SSHA ta Pivdenna Koreya pidpisali novu torgovel'nu ugodu [Korenovskaya S. The United States and South Korea have signed a new trade agreement]. Retrieved from: <https://p.dw.com/p/35Quh>